

משרד המשפטים
הסניגוריה הציבורית הארצית
לשכת הסניגוריה הציבורית הארצית

הסניגוריה הציבורית
דוח פעילות
2009-2008

מוגש לשר המשפטים
בהתאם לסעיף 8 לחוק הסניגוריה הציבורית, תשנ"ו-1995

אוגוסט 2010

תוכן עניינים

5.....	מבוא.....
6.....	1. ערכי הסניגוריה הציבורית.....
9.....	2. פעילות הסניגוריה הציבורית בייצוג לקוחותיה.....
9.....	2.1 ייצוג נאשמים בבית משפט השלום.....
9.....	2.1.1 ייצוג נאשמים שהתביעה מבקשת לגזור עליהם מאסר בפועל.....
9.....	2.1.2 ייצוג נאשמים מחוסרי אמצעים.....
10.....	2.1.3 ייצוג נאשמים בדיונים מקדמיים (ימי הקראות).....
14.....	2.2 ייצוג חשודים.....
14.....	2.2.1 ייצוג חשודים ועצורים במהלך חקירתם במשטרה.....
17.....	2.2.2 אי שחרור חשודים בערובה על ידי קצין ממונה.....
18.....	2.2.3 הארכת מעצר בהיוועדות חזותית ("וידאו קונפרנס").....
20.....	2.2.4 ייצוג חשודים בהליכי שימוע.....
22.....	2.2.5 ייצוג עצורים החשודים בעבירות ביטחון.....
23.....	2.3 ייצוג קטינים בבית משפט לנוער.....
23.....	2.3.1 חקיקה.....
24.....	2.3.2 השתלמויות פנימיות והרצאות לגורמי חוץ.....
25.....	2.3.3 פרויקט הסברה ארצי.....
25.....	2.3.4 מעונות חסות הנוער.....
25.....	2.3.5 העדר מסגרות טיפוליות לקטינים גבוליים.....
26.....	2.3.6 כלא אופק.....
27.....	2.3.7 ייצוג קטינים בוועדות שחרורים.....
27.....	2.3.8 ייצוג קטינים בהליכי שימוע.....
28.....	2.4 ייצוג מאושפזים בכפייה בצו בית משפט בפני ועדות פסיכיאטריות מחוזיות.....
30.....	2.4.1 צווים מרפאתיים.....
31.....	2.4.2 ערעורים.....
33.....	2.5 ייצוג אסירים.....
33.....	2.5.1 ייצוג אסירים בוועדות שחרורים.....
42.....	2.5.2 ייצוג עצורים, נידונים ואסירים בעתירות אסירים.....
44.....	2.5.3 פעולות כלליות לקידום הייצוג של אסירים וזכויותיהם.....
45.....	2.5.4 מאסרי שווא של אסירים פלסטינים חסרי מעמד בשטחים.....
47.....	2.6 ייצוג בבית-המשפט העליון.....
56.....	2.7 ייצוג במשפטים חוזרים.....

59.....	ייצוג בתיקי הסגרה	2.8
60.....	ייצוג נאשמים בכתבי אישום על רקע התנגדות לתוכנית ההתנתקות.....	2.9
63.....	ייצוג חשודים ונאשמים עם מוגבלויות	2.10
64.....	ייצוג לפי חוק הגנה על הציבור מפני עברייני מין.....	2.11
67.....	3. פעילות הסניגוריה לשמירה על רמת הייצוג ולשיפור איכותו	
67.....	העדר כוח אדם מספיק לפיקוח	3.1
69.....	עיצוב שיטות פיקוח אחידות.....	3.2
70.....	הוצאת ערכות הייצוג.....	3.3
71.....	שכלול מערך הפצת הפסיקה והחקיקה לסניגורים החיצוניים	3.4
71.....	השתלמויות לצוות הסניגורים החיצוניים.....	3.5
72.....	השתלמויות לצוות הסניגורים הפנימיים	3.6
73.....	שדרוג מערך המומחים והוצאות ההגנה	3.7
75.....	שילוב עובדים סוציאליים בעבודת הסניגוריה הציבורית.....	3.8
81.....	4. פעילותה המוסדית של הסניגוריה הציבורית	
81.....	מעורבות פעילה בשינויי חקיקה	4.1
81.....	מעקב שנתי מטעם ועדות הכנסת אחר יישום של חוקים ודיונים מיוחדים	4.1.1
82.....	חוקים שנחקקו בכנסת.....	4.1.2
89.....	4.1.3 הצעות חוק הנדונות בוועדות הכנסת	
92.....	4.1.4 ענייני חקיקה הנדונים בוועדה לסדר דין פלילי וראיות בראשות השופטת מרים נאור.....	
93.....	4.1.5 ענייני חקיקה הנדונים בפורומים פנימיים במשרדי הממשלה	
98.....	4.1.6 ענייני חקיקה הנדונים בפני ועדות שונות	
101.....	4.2 ידיד בית משפט.....	
102.....	4.3 פעילות הסניגוריה הציבורית לשיפור תנאי כליאה	
105.....	4.4 המכון לרפואה משפטית.....	
106.....	4.5 שיתוף סטודנטים למשפטים בעבודת הסניגוריה הציבורית	
110.....	5. היבטים ניהוליים	
110.....	5.1 דוברות ותקשורת.....	
111.....	5.2 ייעוץ ארגוני.....	
113.....	5.3 הקמת פורטל יחידתי חדש	
114.....	5.4 פיתוח אתר האינטרנט של הסניגוריה	
114.....	5.5 פיתוח כלים טכנולוגיים	
117.....	5.6 קשרים עם גורמים בחו"ל	

120	פעילות הסניגוריה הציבורית באמצעות עורכי דין חיצוניים	6.6
120	עבודה במיקור חוץ	6.1
122	דרכי העסקה ותשלום	6.2
124	שינויים בתעריף שכר הטרחה	6.3
125	הרכבת רשימת הסניגורים הציבוריים ומינוי סניגור לתיק	6.4
126	התחלופה ברשימת הסניגורים הציבוריים	6.5
127	חלוקת העבודה בין הסניגורים החיצוניים	6.6
132	היקף הפעילות	7.7
132	שיעור הפעילות היחסית	7.1
132	הגידול בהיקף העבודה	7.2
133	פילוח ההליכים לפי סוג הליך וסוג בית משפט	7.3
137	פילוח ההליכים לפי עילות מינוי	7.4
141	חלוקת עומס העבודה בין המחוזות	7.5
142	נתונים על-פי פניות	7.6
145	עלות הפעילות	8.8
145	שכר-טרחה והוצאות	8.1
147	עלות הפעילות בהשוואה להיקף הפעילות	8.2
148	עלות להליך	8.3
148	ביצוע בפועל מול תכניות העבודה השנתיות	8.4
149	השתתפות מקבלי השירות בעלותו	8.5
152	"הכל סקיר"-נייר עמדה מטעם הסניגוריה הציבורית בנושא פרסומים מחקירות באמצעי התקשורת	9.9
152	המציאות המטרידה של דחף לאו-בר-כיבוש להדליף ולפרסם	9.1
154	רמיסה שיטתית ויומיומית של זכויות פרט בסיסיות	9.2
155	פגיעה אנושה באפשרות לנהל הליך משפטי תקין והוגן	9.3
158	הנחיות היועץ המשפטי לממשלה הפכו לקליפה ריקה	9.4
160	מותו של כלל היסוביודיצה' ועקרותם של איסורים אחרים	9.5
161	התופעה מצריכה מענה כולל וטיפול אכיפתי וחקיקתי משולב	9.6
164	סיכום	

2.7 ייצוג במשפטים חוזרים

בשנת 2008 התקבלו במשרדי הסניגוריה הציבורית 28 פניות חדשות לייצוג בבקשות למשפט חוזר. בשנת 2009 התקבלו 17 פניות.

בשנת 2008 נסגרו כ-30 פניות, מתוכן 11 פניות שהגיעו בשנת 2008. בשנת 2009 נסגרו כ-18 פניות, מתוכן 4 פניות שהגיעו בשנת 2009. מעיון בנתונים לעומקם ניתן לראות, כי הירידה במספר הפניות שנסגרו בשנים אלו לעומת שנים קודמות נובעת מכך שהתמעטו פניותיהם של נידונים שנשפטו בבתי משפט צבאיים, אשר אינן בסמכותה של הסניגוריה הציבורית ונסגרות כמעט באופן מיידי לאחר קבלתן.

נכון לסוף שנת 2009 ישנם 33 תיקים בהם עדיין לא הושלמה הבדיקה וטרם הוחלט אם קיימת עילה להגשת בקשה למשפט חוזר ולייצוג הפונים. יודגש, כי כלל התיקים מטופלים ונמצאים במהלכה של בדיקה זו או אחרת. נתון זה, בהצטרף לנתונים לעיל, מצביע על המשך המגמה של קיצור זמן ההמתנה לטיפול בפנייה והתייעלות כללית בטיפול בפניות למשפטים חוזרים.

עוד יצוין בהקשר זה, כי במהלך השנה האחרונה נעדרו שני עורכי הדין המטפלים בפניות למחלקה, האחת לצורך לימודים בחו"ל והשני לצורך ריכוז משפטי של ועדת חקירה ממלכתית. בתקופת היעדרותם תוחזקה הפעילות השוטפת של המחלקה על ידי סניגורים חיצוניים ומתמחים באופן מעורר הערכה, אך הדבר גרם בכל זאת להאטה מורגשת בפעילות המחלקה.

במהלך השנתיים האחרונות הוגשו שתי בקשות למשפט חוזר בשני תיקים מורכבים ורחבי היקף. הגשת הבקשות התאפשרה לאחר שבשנת 2007 הפנתה מחלקת משפטים חוזרים נפח משמעותי ממשאביה לקידום ולימוד עניינם של פונים אלו.

לאחר הליך בדיקה ממושך ומורכב, אשר כלל איסוף חומר רב, לימוד התיק על בוריו, איסוף ראיות חדשות רבות וניתוח מעמיק של כלל החומר, הגיעו הסניגוריה הציבורית הארצית ועורכי הדין העוסקים במלאכה למסקנה, כי מתקיימת עילה להגשת בקשה למשפט חוזר בשני המקרים, כפי שיפורט להלן.

בשנת 2008 הוגשה בקשה למשפט חוזר במ"ח 8093/07 **קסטל נ' מדינת ישראל**. המבקש הורשע בשנת 1998 ברצח כפול של חלפן כספים ועובר אורח וכן בשוד בנסיבות מחמירות. הרשעתו התבססה על מכלול ראיות נסיבתיות, לרבות שימוש לראשונה בטכנולוגיה של איתור באמצעות איכוני טלפון. במהלך השנים האחרונות עלה בידי הסניגוריה הציבורית לאתר ראיות חדשות שונות, וביניהן: חוות דעת מומחה מתחום הסלולאר וכן עדויות של מומחים נוספים, לפיהן לא ניתן היה להסתמך על שיטת האיכוני שהייתה קיימת בעת החקירה כראייה למקום הימצאותו של המבקש בעת האירוע; מידע באשר לקשר מפוקפק בין החוקר הראשי בפרשה לגורמים מהשוק האפור, אשר היו מעורבים בפרשה ואף שימשו כעדי תביעה; מידע המעורר חשש, כי שוטרים מצוות החקירה פעלו להתאמת ראיות ושיבושן. נטען, כי ראיות אלו ועוד רבות אחרות יש בהן כדי לשנות את תוצאות המשפט לפי סעיף 31(א)(2) לחוק בתי המשפט, התשמ"ד-1984 (להלן: "החוק"). כן נטען, כי מכלול המידע מעורר חשש של ממש לעיוות דין לפי סעיף 31(א)(4) לחוק.

בעקבות הבקשה החליטה פרקליטות המדינה להורות למשטרה לקיים השלמת חקירה, על מנת לבדוק חלק מן הטענות שהועלו על ידי המבקש. ביום 23.6.09 הועבר לעיון הסניגוריה החומר שנאסף במסגרת השלמת החקירה והתברר כי חומר זה תומך בחלק מהטענות שנטענו בבקשה למשפט חוזר.

תגובת היועץ המשפטי לבקשה הוגשה לבית המשפט העליון ביום 13.8.09, לאחר שניתנו למדינה מספר ארכות לצורך זה. ביום 11.10.09 הוגשה תגובת הסניגוריה לחוות דעתו של היועץ המשפטי, שעיקרה: הצגת תהיות בדבר הימנעות המשיבה מלערוך השלמת חקירה ממצה יותר, תוך הצבעה על כיווני חקירה שלא מוצו; עמידה על אותו מידע שהתגלה בהשלמת החקירה, אשר חיזק את טענות המבקש בנוגע לקשר בין החוקר המרכזי בפרשה לבין גורמים בשוק האפור; הגשת חוות דעת משלימות מטעם המומחה מתחום הסלולר ומטעם מומחה מתחום הרפואה המשפטית; הצגת ראיות לכך כי הליך "רענון הזיכרון" שעבר עד הראיה היחיד במשפטו של המבקש הוא למעשה הליך היפנוטי, אשר היה בו כדי להשפיע על עדותו בבית המשפט.

בימים אלו אנו ממתנינים להכרעת בית המשפט העליון בעניינו של המבקש.

בשנת 2009 הוגשה בקשה למשפט חוזר במ"ח 5568/09 **סביחי נ' מדינת ישראל**. המבקשים, כמאל ומוחמד סביחי, הורשעו ביחד עם שניים נוספים ברציחתה ואינוסה של דפנה כרמון ז"ל בשנת 1982. ההרשעה התבססה בעיקר על הודאותיהם במשטרה ושחזורים שערכו, לאחר שבית המשפט דחה שורה של טענות פסול שהעלו במסגרת משפט זוטא.

העובדה כי מדובר בתיק ישן מאד העצימה את הקשיים הקיימים באיתור כלל החומרים הרלוונטיים (חומר חקירה, תיק בית המשפט, מוצגים ועוד) וכמובן ביכולת למצוא ראיות חדשות שתוכלנה לשפוך אור על הפרשה. קושי נוסף הקיים בתיק טמון בכך שהוגשה בעבר בקשה למשפט חוזר, אשר נדחתה על ידי בית המשפט העליון.

למרות הקשיים, הצליחה הסניגוריה הציבורית לאתר ראיות רבות שלא הוצגו בבית המשפט. ראיות אלו נאספו, בין היתר, מתוך חומר שהוסתר מעיני ההגנה. כך למשל, נמצא במשרדי פרקליטות המחוז בחיפה קלסר, עליו נכתב "תיק מודיעין", המכיל למעלה ממאה מסמכים שלא הועמדו לעיונם של המבקשים במהלך המשפט. במסגרת הבקשה נטען, כי יש בראיות החדשות שנמצאו כדי לשנות את תוצאות המשפט לפי סעיף 31(א)(2) לחוק. עוד נטען, כי נפלו פגמים דיונים חמורים בחקירה ובשחזורים, אשר הובילו לכך שהמבקשים לא זכו למשפט הוגן וצודק. לפיכך, קיים חשש ממשי לעיוות דין, כאמור בסעיף 31(א)(4) לחוק.

במסגרת הניסיונות לאתר את כל חומר החקירה ממשפט המקורי של המבקשים, פנתה הסניגוריה מספר פעמים לפרקליטות המדינה בבקשה לסייע במציאת החומרים החסרים. לאחר מספר בקשות, ורק לאחר שמונה פרקליט מטפל לתיק, אותר חלק מהחומר החסר, ובראשו קלטת השחזור שערך אחד המבקשים. החומרים הועברו לידי הסניגוריה.

תגובת היועץ המשפטי לבקשה הוגשה לבית המשפט העליון ביום 28.4.10, לאחר שניתנו למדינה מספר ארכות לצורך כך. בימים אלו אנו מכינים את תגובתנו לתגובת היועץ המשפטי והיא תוגש בקרוב לבית המשפט העליון. כן תוגש במועד זה השלמה לבקשה למשפט חוזר, בעקבות החומר החדש שהועבר אלינו.

בשנת 2010 הוגשה בקשה למשפט חוזר בעניינו של עופר לוי (מ"ח 2136/10 **עופר לוי נ' מדינת ישראל**). לוי הורשע בשנת 2001 בעבירות אלימות קשות ובאינוס בנסיבות מחמירות של אשתו דאז. הכרעת הדין המרשיעה התבססה בעיקר על הודעותיה של המתלוננת במשטרה, לאחר שעל דוכן העדים חזרה בה וטענה כי לא הנאשם הוא אשר התעלל בה, אלא אחרים. בית המשפט המחוזי, למרות שהיה מודע לאופייה הבעייתי של המתלוננת ולנטייתה לשקר, החליט לאמץ את אמרותיה במשטרה לפי סעיף 10א לפקודת הראיות ולהרשיע את לוי בעבירות שיוחסו לו. עונשו נגזר ל-22 שנות מאסר. ערעורו לבית המשפט העליון הן על הכרעת הדין והן על גזר הדין נדחו.

לאחר שהסתיים ההליך המשפטי כנגד לוי הובאו לידיעתו ראיות חדשות שיש בהן, לו היו מוצגות במשפט, כדי להשפיע על תוצאת ההליך. מדובר במספר כתבי אישום שהוגשו כנגד המתלוננת. האחד בגין מסירת תלונה כוזבת למשטרה כנגד אדם מסוים על כך שאנס אותה מילדותה. בסופו של יום התברר כי תלונה זו הינה עלילת שווא והוגש כנגד המתלוננת כתב אישום בגין מסירת ידיעות כוזבות. שני כתבי אישום אחרים מייחסים למתלוננת עבירות של מרמה וזיוף. מדובר בהונאת בנקים וקבלת משכנתאות על סמך מסמכים מזויפים. בנוסף, הגיעו לידי הסניגוריה מסמכים המעידים על כך כי המתלוננת סובלת מהפרעות נפשיות, מפיגור שכלי ומליקויים בשיפוט המציאות ובשיפוט חברתי. בנוסף נודע כי התמנה לה אפוטרופוס לגוף ולרכוש. מידע זה לא היה בפני בית המשפט המחוזי כאשר דן בעניינו של לוי. נטען כי ראיות אלה יש בהן כדי לשנות את תוצאת המשפט ולפיכך הן מעלות עילה לקיום משפט חוזר לפי סעיף 31 (א) (2) לחוק בתי המשפט. עוד נטען כי לו היה נשפט לוי היום ניתן היה להשתמש בכלים שמעניק חוק הליכי חקירה והעדה (התאמה לאנשים עם מוגבלויות), התשס"ו-2005, כדי לעמוד ביתר דיוק על מצבה הנפשי של המתלוננת, במיוחד באמצעות חוות דעת מומחה לעניין זה מכוח סעיף 21 לחוק. לטענת הסניגוריה שינוי זה במצב המשפטי מקים אף הוא למבקש עילה לקיומו של משפט חוזר מכוח סעיף 31 (א)(4) לחוק בתי המשפט – עיוות דין.

הבקשה הוגשה בחודש מרץ 2010 וטרם הוגשה תגובת היועץ המשפטי. הבקשה תלויה ועומדת בפני בית המשפט העליון.

בשנים 2008-2009 המשיכו נציגי מחלקת משפטים חוזרים, יחד עם עורכי דין נוספים מהצוות הפנימי של הסניגוריה הציבורית, לייצג את שני הנידונים שזכו למשפט חוזר בסוף שנת 2004 במשפטיהם החוזרים (בפ"ח 1154/05 **מדינת ישראל נ' אדריאן שוורץ** ובפ"ח 1128/05 **מדינת ישראל נ' דניס אייזן**).

תיקו של שוורץ הסתיים בהרשעתו המחודשת, לאחר שהאחרון בחר להמשיך ולנהל את הגנתו בעצמו. תיקו של אייזן עדיין מתנהל בבית המשפט המחוזי בבאר שבע ונמצא בשלבים סופיים של הדיון.

אחד הקשיים המרכזיים בבדיקת פניות למשפט חוזר נובע מהצורך לאתר את כל חומר החקירה והחומר שעמד בפני בית המשפט במשפטו המקורי של הפונה. בעקבות קשיים מרובים שבהם נתקלנו בניסיונותינו לקבל לעיוננו חומרים אלו מהפרקליטות ומגורמים נוספים הנוטלים חלק בהליך הפלילי (משטרת ישראל, המכון לרפואה משפטית וכדומה), פנתה הסניגוריה, במהלך שנת 2008, לפרקליט המדינה. זאת, בבקשה להסדיר את נהלי העבודה בין הסניגוריה לבין הפרקליטות בכל הנוגע למסירת חומר שיש בו כדי לסייע לסניגוריה לבדוק פניות למשפט חוזר. בעקבות פנייתנו הורה פרקליט המדינה להתחיל בקיום דיונים להסדרת נהלי העבודה בין נציגי הסניגוריה הציבורית הארצית לנציגי פרקליטות המדינה. כך, ביום 9.11.08 התקיימה פגישה בהשתתפותם, בין השאר, של הסניגורית הציבורית הארצית, סגנה, מנהלת המחלקה למשפטים חוזרים בסניגוריה, מנהלת המחלקה הפלילית בפרקליטות המדינה ופרקליטים בכירים נוספים. בפגישה נדונו הקשיים המעשיים והעקרוניים בהשגת חומרים והעברתם לידי הסניגוריה, והוסכם על תחילתו של שיתוף פעולה בנושא.

עם זאת יודגש, כי האתגר בעריכת בדיקה יסודית וממצה של פניות למשפט חוזר אינו נובע רק מהקושי בהשגת חומר חקירה קיים בעניינם של הפונים. הדבר נובע אף מהקושי הטמון בעריכת חקירות ובדיקות עצמאיות, אשר נחוצות על מנת להבין את התמונה המלאה בחלק גדול מן התיקים. קוצר ידה של הסניגוריה הציבורית בעניין זה גורם לכך שאנו נותרים לא אחת עם ספקות מהותיים באשר לאשמתם של פונים, אך נאלצים להשיב את פניהם ריקם, על אף התחושה הקשה המתלווה לכך.